

Το έθιμο του χριστουγεννιάτικου δέντρου (Πρωτοπρεσβύτερος π. Παντελεήμων Κρούσκος, Θεολόγος)

/ [Πεμπτούσια](#)

Το στόλισμα του χριστουγεννιάτικου δέντρου είναι για πολλούς κοσμικούς η ουσία των Χριστουγέννων. Το έθιμο στην Ελλάδα έχει ξενική προέλευση και το εισήγαγαν οι Βαυαροί. Για πρώτη φορά στολίστηκε δέντρο στα ανάκτορα του Όθωνα το 1833 και μετά στην Αθήνα. Από το Β' παγκόσμιο πόλεμο και μετά το δέντρο με στις πολύχρωμες μπάλες μπήκε σε όλα τα ελληνικά σπίτια.

Πρόδρομός του, το χριστόξυλο ή δωδεκαμερίτης ή σκαρκάνζαλος, ένα χοντρό ξύλο από αχλαδιά ή αγριοκερασιά.

Τα αγκαθωτά δέντρα, κατά τη λαϊκή αντίληψη, απομακρύνουν τα δαιμονικά όντα, στις στις καλικάντζαρους. Οι πρόγονοί στις τοποθετούσαν το χριστόξυλο στο τζάκι του σπιτιού την παραμονή των Χριστουγέννων.

Η στάχτη των ξύλων προφύλασσε το σπίτι και τα χωράφια από κάθε κακό.

Το χριστόξυλο αντικαταστάθηκε από το χριστουγεννιάτικο δέντρο, το οποίο από τη Γερμανία εξαπλώθηκε και ρίζωσε και στις ευρωπαϊκές χώρες, για να ταξιδέψει στη συνέχεια στην άλλη πλευρά του Ατλαντικού.

Ωστόσο, ο καθηγητής την Χριστιανικής Αρχαιολογίας Κώστας Καλογύρης υποστήριξε ότι το έθιμο του δέντρου δεν έχει γερμανική προέλευση αλλά ανατολίτικη. Την άποψη του στηρίζει σε ένα συριακό κείμενο που υπάρχει σε χειρόγραφο στο Βρετανικό Μουσείο. Το κείμενο αναφέρεται σε έναν ναό που έχτισε το 1512 ο Αναστάσιος ο Ά στα βόρεια στις Συρίας και στον οποίο υπήρχαν δύο μεγάλα ορειχάλκινα δέντρα.

Σύμφωνα με μια παράδοση, το στόλισμα του δέντρου καθιερώθηκε από τον Μαρτίνο Λούθηρο, ο οποίος, περπατώντας τη νύχτα στα δάση και βλέποντας τα χειμωνιάτικα αστέρια να λάμπουν μέσα στα κλαδιά, συνέλαβε την ιδέα στις τοποθέτησης στις φωτεινού δέντρου στο σπίτι του, που θα απεικόνιζε τον έναστρο ουρανό απ' όπου ο Χριστός ήρθε στον κόσμο.

Ο μητροπολίτης Ναυπάκτου κ Ιερόθεος καταθέτει μια ενδιαφέρουσα άποψη στο βιβλίο του «Δεσποτικές Εορτές»: «Έχω την υποψία ότι η συνήθεια να στολίζουμε δένδρο κατά την διάρκεια των Χριστουγέννων δεν είναι απλά ένα έθιμο που μας ήλθε από την Δύση και το οποίο πρέπει να αντικαταστήσουμε από άλλα έθιμα πιο ορθόδοξα. Δεν έχω, βέβαια, ενδιατρίψει γύρω από την ιστορία του

Χριστουγεννιάτικου δένδρου και από που προήλθε, αλλά νομίζω ότι συνδέεται με την εορτή των Χριστουγέννων και το αληθινό της νόημα. Κατ' αρχάς δεν είναι άσχετο με την προφητεία του Προφήτου Ησαΐου: «εξελεύσεται ράβδος εκ της ρίζης Ιεσσαί, και άνθος εκ της ρίζης αναβήσεται» (Ησ. ια', 7). Αυτή την προφητεία είχε υπ' όψη του ο ιερός Κοσμάς ο ποιητής, όταν έγραφε: «Ράβδος εκ της ρίζης Ιεσσαί, και άνθος εξ αυτής Χριστέ εκ της Παρθένου ανεβλάστησας...».

Ρίζα είναι ο Ιεσσαί, ο πατήρ του Δαβίδ, ράβδος είναι ο βασιλεύς Δαβίδ, άνθος που βγήκε από την ρίζα και την ράβδο είναι η Θεοτόκος. Και ο καρπός που προήλθε από το άνθος της Παναγίας είναι ο Χριστός. Αυτό το παρουσιάζει θαυμάσια η ιερά αιογραφία.

Έτσι, το Χριστουγεννιάτικο δένδρο μπορεί να μας θυμίσει το γενεαλογικό δένδρο του Χριστού ως ανθρώπου, την αγάπη του Θεού, αλλά και τις διαδοχικές καθάρσεις των Προπατόρων του Χριστού.

Στην κορυφή δε είναι το άστρο που είναι ο Θεάνθρωπος Χριστός.

Έπειτα, το Χριστουγεννιάτικο δένδρο μας θυμίζει τόσο το ξύλο της γνώσεως, όσο και το ξύλο της ζωής, κυρίως όμως το δεύτερο. Υπογραμμίζει εμφανώς την αλήθεια ότι ο Χριστός είναι το ξύλο της ζωής και ότι δεν μπορούμε να ζήσουμε, ούτε να εκπληρώσουμε τον σκοπό της υπάρξεώς μας, αν δεν γευθούμε αυτό το ξύλο, «τό παρεκτικόν ζωής».

Χριστούγεννα χωρίς την θεία Κοινωνία δεν μπορούν να νοηθούν. Καί, φυσικά, θεία Κοινωνία, χωρίς να νικήσουμε τον διάβολο, όταν βρεθούμε μπροστά στον πειρασμό, αναφορικά με το ξύλο της γνώσεως καλού και πονηρού, όπου θα δοκιμασθή η ελευθερία μας, δεν είναι δυνατόν να συντελέσει στην κατά Χριστόν θέωση.

Χαιρόμαστε και πανηγυρίζουμε, γιατί «τό ξύλον της ζωής εν τω σπηλαίω εξήνθισεν εκ της Παρθένου».